

↑

ONDER

steunings

Plan

'Van diplomagericht naar toekomstgericht onderwijs'

Inzichten Expeditie ondersteuningsplan 2023-2026

31 maart 2022

Inclusiever onderwijs

Wat moeten het samenwerkingsverband, de scholen en andere partners doen om de beweging naar inclusiever onderwijs te maken? Om die vraag te helpen beantwoorden, gingen op 31 maart bijna 100 onderwijsprofessionals, ouders, jongeren en andere partners van het samenwerkingsverband voortgezet onderwijs Noord-Kennemerland met elkaar in gesprek om het ondersteuningsplan 2023-2026 vorm te geven.

Het is een herfstachtige donderdagmorgen, maar in de zaal van het Alkmaarse Podium Victorie is het al vroeg warm en gezellig. Aanwezig is een bont gezelschap van beleidsmedewerkers, jongeren, docenten, jeugdhulpverleners, bestuurders, directeuren, wethouders en andere onderwijs- en jeugdhulppartners. Het gezelschap maakt duidelijk dat iedereen blij is weer te kunnen bijpraten en netwerken.

Samen de beweging maken

Door over 6 thema's te brainstormen, helpen de deelnemers de actielijnen voor het ondersteuningsplan voor de komende vier jaar vorm te geven. In 2 rondes van 45 minuten gaan de aanwezigen in groepjes van maximaal 16 personen in gesprek over een thema. Het samenwerkingsverband gebruikt de uitkomsten van de thematafelgesprekken als basis voor het ondersteuningsplan 2023-2026. 'Alles wat jullie opschrijven, gaat het samenwerkingsverband heel serieus overwegen,' benadrukt Sanne Kruijer, medewerker beleid en kwaliteit in haar toelichting.

In zijn welkomstwoord uit directeur-bestuurder Gijs van de Beek zijn trots en waardering over het feit dat zoveel mensen zijn samengekomen om het ondersteuningsplan voor de komende vier jaar vorm te geven. 'Geweldig dat jullie tijd hebben vrijgemaakt om samen met ons de toekomst van passend onderwijs vorm te geven.'

Gijs van de Beek

Succesverhaal

Om de noodzaak van inclusief onderwijs te illustreren, leest dagvoorzitter/orthopedagoog Lisa Tigelaar het verhaal voor van een vader, over de lange weg van zijn 14-jarige zoon die thuiszat. Lisa heeft de jongen op het CLEO begeleid in zijn terugkeer naar het onderwijs: 'Onze zoon kwam na een lange weg terecht bij mensen die naar hem luisterden, hielpen en hem de nodige steun gaven om zichzelf te helpen. Hij werd ook écht gezien en gehoord. Zijn wens naar regulier onderwijs te gaan en zijn enorme doorzettingsvermogen werd gezien en zijn plan gesteund'. Inmiddels is de jongen bezig met de tweede proefperiode op een reguliere vo-school, waar hij goed wordt ondersteund. De ondersteuningscoördinator van de school vertelt dat het goed met hem gaat.

Keynote over inclusie

In zijn korte lezing over inclusie, vertelt Kees Hoogvorst, voorzitter van het College van Bestuur van CSG Jan Arentsz over zijn bezoek aan [High Tech High](#) in San Diego: 'de ultieme inclusieve school'. Hier in Nederland hoort hij nog te vaak: 'Die leerling hoort hier niet'. Kees vertelt dat hij in zijn vorige baan in Lelystad op de onderwijscampus Porteuum gestart is met de leerroute: een afdeling voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. Het motto van de leerroute luidt: 'Zo regulier mogelijk en speciaal waar het moet'. De onderinstroom in het speciaal onderwijs is daar gereduceerd tot vrijwel nul. Leerlingen kunnen nu onderwijs volgen op een reguliere school. De [leerroute](#) is een expertisecentrum geworden over inclusief onderwijs. Kees besluit met: 'Ik hoop dat we in gezamenlijkheid een dergelijke plek kunnen vormgeven in onze regio.'

Lisa Tigelaar

Kees Hoogvorst

Inzichten thematafelgesprekken

Na de pauze neemt aan iedere tafel een gemêleerd gezelschap plaats. De opbrengsten van de gesprekken zijn rijk. Hieronder lees je per tafel een aantal opvallende uitspraken/inzichten.

THEMATAFEL 1: Dekkend aanbod en inclusie

Alle deelnemers aan deze tafel benadrukken het belang van inclusief onderwijs. Het ideaalbeeld is dat ieder kind in de regio Noord-Kennemerland naar school kan en dat leerlingen met en zonder ondersteuningsbehoefte op dezelfde school onderwijs volgen, waar ze allemaal moeten kunnen gedijen. Daarvoor moet voldoende gespecialiseerd personeel in de school aanwezig zijn. Bijvoorbeeld pedagogisch medewerkers. In binnen- en buitenland zijn mooie voorbeelden van volledig inclusieve scholen. Dit laat zien dat inclusief onderwijs mogelijk is. Na afloop zegt een deelnemer: 'Uit het gesprek blijkt dat er veel bereidheid tot samenwerking is, maar dat we te veel vastzitten in onze eigen systemen. Ik denk dat we kleine haalbare stappen moeten nemen en het gewoon moeten gaan doen. Start bijvoorbeeld met specialistisch onderwijs voor havo/vwo leerlingen in de regio Noord-Kennemerland.'

THEMATAFEL 2: Dekkend aanbod en inclusie

Het samenwerkingsverband heeft in de afgelopen jaren diverse initiatieven ondernomen om kansengelijkheid in het onderwijs te bevorderen, maar we zijn er nog lang niet. Alle mensen die aan deze tafel aanschuiven zijn het roerend met elkaar eens: het moet voor de schoolloopbaan en keuzes die daarin gemaakt worden niet uitmaken waar je wieg staat. Er blijkt behoefte aan een definitie van kansengelijkheid. De deelnemers doen een voorzet: 'Ontwikkeling volgens ontwikkelingscapaciteit, los van waar je geboren bent'.

Er wordt geopperd dat docenten en andere schoolmedewerkers moeten leren omgaan met diversiteit, zodat ze hun eigen normen thuislaten. 'Geef ongelijkheid een naam en een gezicht.' Een van de aanwezigen geeft als tip: 'Om te voorkomen dat ik in de vooroordeelvalkuil trap, behandel ik iedere jongere alsof zijn ouders advocaat zijn.' Ook is het belangrijk oog te hebben voor laagopgeleide ouders: 'Vraag ouders wat ze nodig hebben om pedagogisch partner te kunnen zijn.'

Jongere van Jongeren Platform Regio Alkmaar: 'Ik doe als ervaringsdeskundige mee omdat ik zelf door alle lagen van onderwijs ben gegaan. Voor mij is dit dus de vlak-naast-mijn-bedshow.'

THEMATAFEL 3: Welbevinden en mentale gezondheid

De coronacrisis en de lockdowns hebben bijgedragen aan een grotere aandacht van de school voor het voor het welbevinden en de mentale gezondheid van jongeren. De deelnemers benadrukken dat ook de mentale gezondheid van personeel niet uit het oog verloren mag worden. ‘Hoe kunnen docenten leerlingen op dit vlak helpen als ze zelf niet goed in hun vel zitten?’ ‘We moeten welbevinden en mentale gezondheid meer gaan zien als een voorwaarde voor schoolprestaties,’ zegt de een. ‘Het thema zou minder vrijblijvend op de agenda moeten staan,’ vult de ander aan. Ook blijkt meer kennis en kunde wenselijk. En ook hier valt de tem ‘ontschotten’: ‘Vergroot de vindbaarheid en verlaag de drempels van ondersteuningsmogelijkheden in de regio.’ ‘Door beter samen te werken kun je problemen eerder zien aankomen.’

THEMATAFEL 4: Competentie van de professional

Hoe kunnen we docenten en andere professionals beter uitrusten en vooral ondersteunen om passend onderwijs mogelijk te maken? Volgens de deelnemers is de docent in de ideale situatie een coach die weet waar hij/zij de nodige ondersteuning kan vragen. Ze doen de suggestie meer evidence based te werken: ‘We moeten beter kijken of het wel werkt wat we aan het doen zijn.’ Docenten hebben tijd en ruimte nodig om aan hun professionalisering te werken, maar komen er niet aan toe’. ‘Zorg daarom dat professionalisering een prioriteit wordt.’ Daarnaast moet het besef doordringen dat een docent niet alle competenties kan hebben: ‘Laat het idee van één klas, één vak, één docent los.’ Maak in plaats daarvan: ‘Eén team met complementaire competenties.’ Maar het allerbelangrijkst is oog voor de jongere: ‘We moeten van diplomagericht onderwijs naar toekomstgericht onderwijs.’

THEMATAFEL 5: Transitiemomenten als kans

Transitiemomenten vormen een risico voor jongeren met een ondersteuningsbehoefte, maar bieden ook kansen. Tijdens de tweede ronde vindt aan deze tafel een levendige discussie plaats over hoe we er samen voor kunnen zorgen dat die kansen optimaal benut worden. ‘Het belangrijkste is het leren en de ontwikkeling van de jongere en daar zijn wij dienend aan!’ roept de een. Waarop de ander zegt: ‘Door de overgang te benoemen als transitie maak je al een knip, terwijl in een ideale wereld de overgang naar vo nauwelijks merkbaar is.’ Een groepje doet de suggestie: ‘Het zou beter zijn om al eerder te gaan onderzoeken wat er nodig is voor een soepele overgang, in plaats van in te grijpen als het misgaat.’ Ook denken deelnemers dat een transitie naar een andere school voorkomen kan worden als scholen onderling meer met elkaar overleggen.

THEMATAFEL 6: Samenwerking onderwijs en kernpartners

Jongeren met een ondersteuningsbehoefte hebben vaak ook ondersteuning nodig op een ander leefgebied. Om die te kunnen bieden, is een betere samenwerking tussen scholen en kernpartners nodig. Alle deelnemers aan deze tafel vinden het belangrijk dat duidelijker wordt welke organisatie wat doet: ‘Zorg voor zichtbaarheid en fysieke ontmoetingen om meer verbinding te krijgen en expertise te delen - ook binnen de scholen.’ Ook vinden ze dat de beeldvorming rond extra ondersteuning en speciaal onderwijs vaak negatief is: ‘Schets daar een positiever beeld van.’ Een andere tip is: ‘Zet kernpartners eerder, preventief in.’ En: ‘Het is belangrijk dat alle hulporganisaties de school, naast ouders en jongeren, gaan zien in de ontwikkeling van de jongere.’ En tot slot: ‘Er is lef nodig om het gewoon te gaan doen!’

Hoe nu verder?

Op 1 mei 2023 moet het ondersteuningsplan voor de periode 2023-2026 vastgesteld zijn. De komende maanden gaat het samenwerkingsverband aan de slag met de uitwerking van de thema's en kijkt daarbij goed naar de ervaringen, suggesties en ideeën die deze dag verzameld zijn. Zo komen we tot een ondersteuningsplan dat echt in cocreatie is ontstaan en waar alle partners achter kunnen staan.

Schoolleider: 'Het was een mooi gesprek met mensen uit verschillende hoeken. Andere invalshoeken maken het gesprek rijker.'

*Consulent passend onderwijs:
'Het is een goed teken dat het gesprek uitloopt, daaruit blijkt dat mensen het fijn vinden om te praten over gedeelde thema's. Dat werkt enorm verbindend.'*

STERKE KINDEREN

SAMENWERKINGSVERBAND VO NOORD-KENNEMERLAND

Meer informatie

Voor meer informatie over het samenwerkingsverband en passend onderwijs kunt u terecht op onze website www.swvnk.nl.

Adres

Hertog Aalbrechtweg 5
1823 DL Alkmaar

Algemeen

secretariaat@swvnk.nl,
(072) 79 20 100

Team passend onderwijs

loketpao@swvnk.nl,
(072) 79 20 101